

LIITE 1b: Toimintaympäristöanalyysi (PESTLE)

Havaintoja: Poliittinen ja lainsäädännöllinen ympäristö	Mahdollisia vaikutuksia vaalitoimintaan
<p>Uudet vaalityypit</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vaalit, joissa äänestäjät tunnustetaan sekä anonyymit kyselyt 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uudet mahdolliset yleiset vaalityypit: <ul style="list-style-type: none"> – Kansalliset: pormestarivaalit, maakuntajohtajavaalit – Ylikansalliset: EU-presidentinvaalit, komission puheenjohtaja, ylikansalliset MEP-vaalit ▪ Listavaalimahdollisuus: äänestetään vain puoluetta ja puolueet asettavat listat ▪ ”Arpominen” tietyillä rajauksilla (esim. tietyn puolueen naisehdokkaat rajauksella) ja arvonnain tuloksena ehdotus äänestäjälle sopivasta ehdokkaasta. ▪ Uusien vaalimuotojen (kunta, seutu, maakunta) mukana tulee haaste viestittää vaalien (ja ao. instituution) merkitys äänestäjille > vaikutuksia äänestysaktiivisuuteen ▪ Eri vaalien mahdollinen yhdistäminen (saman vaalipahtumaan yhdistetään useita vaaleja) <ul style="list-style-type: none"> – Vaalipäivien määrä ei lisääny, mutta vaaleja hoidetaan yhdellä kerralla useampia (kunnallisvaalien yhteyteen liitetään muita paikallisvaaleja esim. 5 kpl). Samat äänioikeudet > miten hoidetaan käytännössä esim. tiedotus ▪ Kunnallisten kansanäänestyksien yhdistäminen jatkossa muihin vaaleihin (nyt ei mahdollista)
<p>E-demokratia</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Uudet sähköiset kanavat ja vaikutusmahdollisuuksien kasvu ▪ Sähköisen äänestämisen kokeilut EU:ssa ▪ Kansalaisvaikuttamisen forumit (esim. otakantaa.fi) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Sähköinen äänestäminen yleisissä vaaleissa on tässä jäävuoren huippu ▪ E-demokratiaan liittyvät myös tekniset ja osaamiseen liittyvät valmiudet ▪ Mahdollisuus osallistua: tietoja saatavissa verkossa (verkon kautta tarvittavat tiedot) ▪ Suoran vaikuttamisen mahdollisuuksien lisääntyminen edustuksellisen demokratian rinnalla > mikä tämän suhde tulee jatkossa olemaan edustukselliseen demokratiaan (sitova kansanäänestys) ▪ Muissa kuin yleisissä vaaleissa (galluptyyppinen) e-demokratia tulee eteen jo nyt (voisiko vaalijärjestelmä tarjota näille tukea?) ▪ Kriittinen kysymys: miten varmistetaan että äänen ja henkilön kytköstä ei synny?
<p>Kunnat toteuttavat itsenäisesti</p> <p>Esim. aloitelaatikkoja / mielipidetiedusteluja (esim. eTampere ja Espoo)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mielipidetiedustelujen hoito kuntakohtaisilla ratkaisulla vs. keskitetyillä tietojärjestelmäpalvelulla?
<p>Tekniset uudistukset</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Uusia laskentajärjestelmiä Esim. Hare-Niemeyer ▪ Eri vaalien yhdistämiselle on mahdollisesti tarvetta tulevaisuudessa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Varaudutaan laskentajärjestelmien muutoksiin tietojärjestelmässä ▪ Arvioidaan vaalien yhdistämisen vaikutukset toimintaan ja tietojärjestelmään.

Havaintoja: Sosiaalinen ympäristö	Mahdollisia vaikutuksia vaalitoimintaan
Väestörakenteen muutos <ul style="list-style-type: none"> ▪ Väestön ikääntyminen ▪ Monikulttuurisuuden kasvu 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vanhusten suhteellisen osuuden nousu > vaikutukset tekniseen äänestystapaan ▪ Äänestysbussit, kotiäänestys > trendi tulee jatkumaan ▪ Äänestäjille tarjottavien palvelujen monikielisyys ▪ Vaaliorganisaation henkiöstön rekrytointi ei ole merkittävä ongelma.
Äänestäjien äänestysaktiivisuus on laskussa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Monipuolisen kanavatarjonnan kautta mahdollisuus lisätä aktiivisuutta ▪ Koneisto on tehtävä ajatellen 100 % äänestysprosenttia ja tätä kohden tulee jatkuvasti pyrkiä ▪ Mitä, jos äänestysprosentin minimirajaksi asetettaisiin esim. 50 %? ▪ Ennakköäänestys lisännyt aktiivisuutta (alkuperäinen tarkoitus ennakköäänestyksessä muuttunut). Äänestäjien profiilit: hätäiset ja vaalilautakuntiin epäluuloisesti suhtautuvat
Äänestäjien tekniset valmiudet paranevat <ul style="list-style-type: none"> ▪ Odotukset sähköisten palvelujen suhteen kasvavat 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Miten varmistetaan, että äänestäjät osaavat käyttää mahdollisia uusia sähköisiä kanavia (käytetään kuitenkin suhteellisen harvoin). Äänestäminen saattaa monimutkaistua varsinkin, jos äänestyksiä yhdistetään > koulutus & tiedottaminen + "harjoittelumahdollisuudet"
Kuntien tietotekniset valmiudet kasvavat, mutta vaihtelevat kunnittain	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Olemassa olevan infran tasoa on tällä hetkellä suhteellisen hyvällä tasolla ja edellytykset mm. sähköisiin äänestysmuotoihin ovat olemassa ▪ Uuden järjestelmän toimivuus kuntatasolla on tärkeä ▪ VAT hyödyntäminen kunnissa esim. kunnallisissa kansanäänestyksissä vs. paikalliset ratkaisut (hyvät vs. heikot valmiudet omaavissa kunnissa) ▪ Tuodaan äänestyspaikka sellaiseen paikkaan, jossa äänestäjät liikkuvat
Kuntien määrä on laskussa	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mitä vähemmän kuntia sitä helpompaa yhteydenpito, koulutus jne. ovat ▪ Mahdollistaa kustannussäästöt ja toiminnan rationalisointia

Havaintoja: Tekninen ympäristö	Mahdollisia vaikutuksia vaalitoimintaan
<p>Uudet tekniset mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ esim. uusia kanavia verkkopalvelujen toteuttamiseksi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jo nyt nähdään kuka on äänestänyt ennakkoon > tämän vaikutukset (kohdennettu mainonta, painostaminen, vaalisalaisuus) ▪ Voisiko äänestysluelleita hyödyntää jatkossa vaalien jälkeen (sotu pois) esim. ovatko julkikset äänestäneet. Nyt manuaaliset vaaliluettelot, mutta jos jatkossa sähköisessä muodossa, niin kiinnostus saattaa nousta. ▪ "Arpominen" tietyillä rajauksilla (esim. tietyn puolueen naisehdokkaat rajauksella) ▪ Ennakoöänessyksen korjaaminen itse vaalipäivänä (esim. Ruotsin-malli)
<p>Sidosryhmien vaatimukset teknisille liittymille</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Otettava huomioon järjestelmässä.
<p>Tietosuoja ja tietoturva</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tietosuoja/tietoturva ovat jo nykytilassa esillä. Korostuu sähköisessä äänestämässä. ▪ Vaaliluetteloiden näkeminen ennakoöänessyksen jälkeen ▪ Äänestyksen julkisuus (tieto, kuka on ylipäätään äänestänyt) tulee kysymykseen vasta vaalien jälkeen (ei kuulu vaalisalaisuuden piiriin)

Havaintoja: Taloudellinen ympäristö	Mahdollisia vaikutuksia vaalitoimintaan
<p>Julkisen talouden haasteet</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Taloudellisuuden ja tehokkuuden vaatimuksia vaaleille 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Uudet vaalityypit pääsääntöisesti yhdistetään olemassa oleviin vaaleihin. Näin voidaan minimoida uusien vaalien aiheuttamat kustannukset. ▪ Äänestyspaikkojen henkilökunnan minimointi (kokonaan lakkauttaminen tuskin tulee kysymykseen > vaalitoimituksen valvonta) <ul style="list-style-type: none"> - Mahdollisuus henkilöstökulujen karsimiseen ▪ Perinteistä lippuäänestystä pidettävä varalla > vähentää kustannussäästöjen syntymistä
<p>Tietohallinnon resurssit vaalitoiminnan monimuotoisuuden lisääntyessä</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Resurssit oltava kunnossa joka tasolla OM - kunnat